

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja **Gustav Pirc**, družbeni ravnatelj.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 13. V Ljubljani, 15. julija 1912. Letnik XXIX.

Obseg: Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter vzgoja trt na špalirju. — Kodravost. — Kdaj in kako naj se iztrebi grmovje, ovirajoče gozdno drevje v rasti? — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Inserati.

Pridelovanje in razpečevanje namiznega grozdja ter vzgoja trt na špalirju.

Spisal c. kr. vinarski nadzornik B. Skalicky v Rudolfovem. (Konec.)

Spravljanje grozdja.

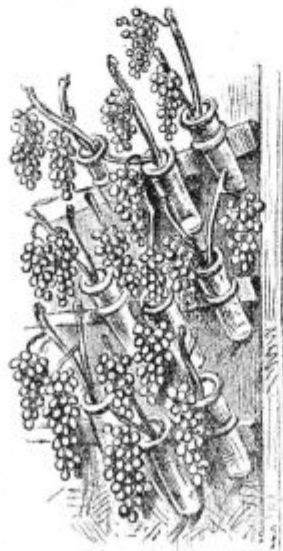
Kakor ima najzgodnejše namizno grozdje najboljšo ceno, tako ima zopet prav pozno grozdje izvrstno ceno.

Lepo namizno grozdje fine kakovosti se na pr. v delikatesnih trgovinah na Dunaju o Veliki noči prodaja po 8 do 10 K kilogram.

Toda že o Božiču je cena zelo lepa 2—3—5 K za kilogram.

Zato je spravljanje grozdja za zimo zelo dobičkonosno; seveda tudi precej težavno, posebno ker je treba za to pripravnega prostora. Gotovo zanima ne samo tistega, ki namerava spravljati grozdje za prodajo, ampak tudi onega, ki ga spravlja za domačo rabo, kako se mora grozdje pravilno spravljati. Zato naj v naslednjem navedem, kar je pri tem najpoglavitejšega in najvažnejšega.

Najbolj sloveč kraj, kjer spravljajo (hranijo) grozdje v veliki meri, je Thomery na Francoskem,

Podoba 65. Štelaže z grozdjem v steklenicah. (Spravljanje grozdja s svežim pečljem.)

kjer so tvrdke, ki imajo v svojih skladiščih vsako leto spravljenega grozdja za več stotisoč frankov.

Tam spravljajo grozdje na dva načina, in sicer s suhim ali pa s svežim pečljem.

S suhim pečljem se spravlja grozdje le tedaj, če je namenjeno za porabo v kratkem času, z zelenim pečljem pa shranjujejo grozdje za dlje časa, noter do junija meseca prihodnjega leta. Spravljanje grozdja z zelenim pečljem se vrši takole:

Glavni pogoj za spravljanje grozdja je suh, snažen, zračen in hladen prostor. Najboljša je stalna toplina 1 do 5° C. Zato imajo večji zavodi svoje posebne hladilnice, da vzdržujejo to toplino. Pri nas je približno taka toplina v proti burji hranjenih, dobro zaprtih shrambah vso zimo, do pomladi. Okna so dobro zaprta, zrači se le pri suhem, hladnem vremenu.

Ob stenah in sredi shramb so štelaže, kjer so pribite dile in v teh so vdelane steklenice s širokim grlom (glej pod. 65. in 66.) V vsako steklenico se nalije čiste deževnice in vanjo se dene nekoliko lesnega oglja, ki vodo varuje gnilobe.

Podoba 66. Steklenica, pri-trjena na štelaži. (Spravljanje grozdja s svežim pečljem.)

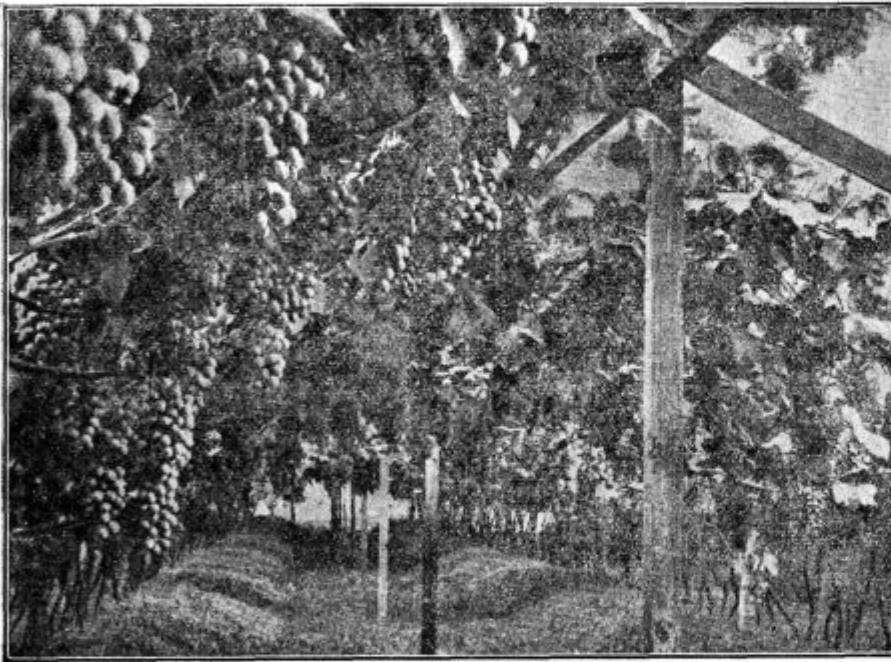
Grozdje, ki se namerava spraviti z zelenim pečljem, se mora odrezati z mladiko vred. Za to je najbolje imeti majhne trtne (ali vrtnične) škarje (podoba 56.). Take in druge tukaj nasvetovane škarje izdeluje v izborni kakovosti dobro znana tvrdka

S. Kunde & Sohn v Draždanih (Dresden A 21, Kipsdorferstrasse 106) na Saškem. Na eni vejici (odrezani mladiki) smeta biti kvečjemu dva grozda. Kakor pod spodnjim, tako se tudi nad zgornjim grozdom pusti 12 do 15 cm lesa; listje se seveda obere.

Grozdje se skrbno osnaži slabih jagod in potem se vejica zatakne s spodnjim, če pa bolje kaže tudi lahko z zgornjim koncem odrezane mladike v že pripravljene steklenice z vodo. Steklenice morajo biti zadosti velike, bolj valjaste s širokim grlom. Da se voda v njih ne pokvari, se dene vanje nekoliko stolčenega lesnega oglja.

Ker voda izhlapeva, jo je treba dolivati, toda paziti se mora, da se grozdje pri tem ne polije, kajti nič grozdju, zlasti v prvih mesecih hranjenja, bolj ne škoduje, kakor mokrota.

Vsak teden enkrat do dvakrat je treba vso zalogo grozdja pregledati in vse nagnile jagode skrbno in snažno izrezati ter takoj iz shrambe odstraniti. Sploh je največja snaga prvi pogoj dobrega uspeha.

Podoba 67. Tirolski strehast latnik (dvojni pergelj) z grozdem črnomodrega tirolca (Zlahtnega vernača).

Da se zaduše plesnobne in gnilobne glivice, se shramba večkrat zažvepla, to je na vsakih 20 m³ (kubičnih metrov) prostora se v njej zažge na pripravljenih skledah ali pod ena debela trsčica žvepla. Žveplati je treba zlasti tedaj, če mokro in vlažno zunanje vreme ne dovoljuje, da bi se shramba zračila.

Če je v kleti prevlažno, se vlaga odzame z živim apnom ali pa s klorovim apnom, ki se postavi v posebnih skledah za nekaj ur ali dni v shrambo.

Ob suhih, lepih in hladnih dnevih se zrači.

Pri pravilni oskrbi se grozdje na popisani način, ki ga Francozje imenujejo hranjenje grozdja z zelenim pecljem, ohrani jako lepo noter do junija.

Jagode ostanejo sveže, se ne usuše in grozd je tak, kakor bi bil šele odtrgan.

Manjše množine grozdja, zlasti če se spravlja samo za krajšo dobo, ni treba hraniti z zelenim, ampak s suhim pecljem, torej brez vode.

Grozd se le odreže z daljšim pecljem ali pa še bolje z manjšim koščekom mladike in se z žičnim

kaveljčkom, zakrivljenim v obliki črke S, obesi na posebne, na štelažah pribite letve, tako da peclj dol visi. Če grozd visi narobe, s pecljem dol, se namreč peclj tako hitro ne posuši in jagode ostanejo bolj sveže. Obenem vise jagode na ta način bolj narazen, torej druga od druge oddaljena, vsled česar tako lahko ne gnijejo.

Sploh je treba pri spravljanju gledati na to, da se tudi grozd ne dotika grozda, kajti dotikanje ppešuje gnilobo.

V shrambi mora biti hladno (1° do 5° C), zmrzovati pa ne sme.

Vsak teden se grozdje osnaži gnilih ali slabih jagod. Sploh se pa z njim ravno tako ravna, kakor z grozdom, ki se spravlja s svežimi peclji.

Tudi na ta enostavni način se da s potrebno skrbjo grozdje ohraniti do Božiča ali še dlje, ne da bi se preveč usušilo in ne da bi izgubilo kaj lepote.

Želeti bi bilo, da se v vinogradniki, zlasti na Vipavskem, kjer imajo bolj suho podnebje, bavijo s takim spravljanjem grozdja. Če bi ga prodajali in razpošiljali okoli Božiča v večja mesta, bi stem zaslužili lepe novce. Odjemalce bi bilo lahko dobiti v večjih mestih, zlasti na Češkem, pa tudi v Ljubljani in drugod.

Posebno naše vinarke zadruge bi dobro storile, če bi se poleg vinske trgovine pečale tudi z razpošiljanjem svežega namiznega grozdja.

Namizno grozdje za zdraviilo.

Preden končam, se ne morem izogniti točki, ki se mi zdi zelo važna za naše kraje, zlasti pa za kranjsko in goriško Vipavsko dolino, to je zdravljenje z grozdom.

Znano je namreč, da zdravniki mnogim bolnikom, zlasti okrevajočim, po prestani bolezni ali pa za naknadno zdravljenje, na pr. po zdravljenju v zdraviliščih (Karlovih varih itd.) predpisujejo, da morajo uživati veliko množino grozdja (tudi po več kil na dan).

Doslej se tako lečenje v Avstriji ni nikjer tako vdomačilo, kakor v nekterih krajih južne Tirolske, zlasti v Bolcanu (Bozen) in v Meranu.

Zlasti v Bolcan in v predmestje Gries prihaja jeseni veliko število bogatih tujcev (Angležev, Rusov, Amerikancev), ki se vračajo največ iz velikih čeških zdravilišč in kopališč, ter tam dovršujejo svoje zdravljenje stem, da uživajo precejšnje množine svežega grozdja. Taki tujci prinašajo v kraj veliko denarja in pri tem tudi vinogradnik dobi svoj delež.

Brez dvoma bi bila naša vipavska dolina, zlasti pa večji kraji v vipavski dolini in predvsem seveda mesto Gorica poklicana, da vpelje ta način lečenja tudi pri nas.

Podnebje na Vipavskem in Goriškem popolnoma odgovarja ponebju na južnem Tirolskem, samo da ni tam take burje kakor pri nas. Seveda bi se moralo tujcu nuditi prijetno bivanje in bi ga ne smeli odpoditi s pretiranimi cenami, kar se pri nas — žal — (na pr. na Gorenjskem) dostikrat dogaja.

Podobe 67., 68. in 69. kažejo pridelovanje, trgatve in prebiranje grozdja, namenjenega za zdravljenje.

Trtna vrsta je tu poglavitno črnomodri tirolec, ki se prideluje na takozvanih pergolah (strehovitih latnikih).

Delavke izbirajo le lepe, zdrave grozde, koj po trgatvi jih snažijo in vlagajo v koše, podobne popisnemu ogrskemu košu, nakar jih takoj odpošljejo v bližnja in daljnja mesta.

Podobe (klišeji), ki mi jih je prijazno dal na razpolago g. dr. E. Drucker, izdajatelj lista „Bozászati Lapok“ (Vinarski List) v Budapešti, so posnete iz priporočljivega vinarskega lista „Praktischer Ratgeber über Weinbau und Kellerwirtschaft“, ki ga na Dunaju izdaja g. Antonio dal Piaz.

Oba gospoda tem potom srčno zahvaljujem za izkazano mi uslugo.

Obenem zahvaljujem vse druge gospode, zlasti tukaj priporočene tvrdke za posojene klišeje, ki so omogočili, da je spis zanimivejši. Posebno pa moram zahvaliti cenjeno založništvo strokovnih kmetijskih listov in spisov Hugo H. Hitschmann na Dunaju (Wien I., Schauflegasse 6), ki mi je celo vrsto klišejev k podobam, vzetim iz odličnega strokovnega lista „Allgemeine Weinzeitung“, ki ga omenjeno založništvo izdaja, dalo brezplačno na razpolago.

Ostale podobe so vzete iz slovečega spisa H. Götheja: „Handbuch der Tafeltraubenkultur“, ki je izšel v založništvu Paul Parey (Berlin SW, Hedemannstrasse 10). To knjigo morem vsakemu najtopleje priporočiti, ki bi se hotel bolj intenzivno baviti s pridelovanjem namiznega grozdja.

Kodravost.

Pogosto nahajamo na raznem drevju, zlasti na koščičastem sadnem drevju (posebno na nekterih vrstah), bolezen, ki jo imenujemo kodravost. Ta bolezen se navadno pojavlja že zgodaj spomladi, najrajša na breskvah, slivah, češpljah, marelicah, češnjah itd. Napadeni list postane najprej bolj svetel, pozneje rumen in nazadnje rjav; pri tem se pa zveži in zvije, od česar je dobila bolezen ime kodravost.

Kadar list zrjavi, odpade. Če se bolezen večkrat tekom leta pojavi, lahko vse drevo uniči. To zlasti pogostoma vidimo pri breskvah. Na češpljah in slivah preide bolezen tudi rada na sad. Še nezrel sad nabuhne in se potvori ali, kakor pravi ljudstvo, zrožiči, potvorjen sad pa imenujemo rožiče. Pa ne samo liste in sad napada ta bolezen, ampak tudi celo drevesne veje, zlasti pri češnjah ali višnjah, kjer tvori t. zv. „čarovniške metle“, to so v podobi šopov nakopičene, metlam podobne, bolj tenke veje, ki nikoli ne cveto in ne rode. Vse te poškodbe na sadnem drevju povzročata glivica, ki se imenuje s tujim imenom *exoascus* (beri: eksoaskus).

Njene razne pavrste so *exoascus deformans*, ki škoduje na breskvah, *exoascus pruni* na slivah in

češpljah in *exoascus cerasi* na češnjah in višnjah. Sorodne pavrste se nahajajo še na gozdnem drevju, na pr. na brezah, glogu, jelšah, gabru in hrastu, kjer povzročajo enako bolezen. V novejšem času so tudi na hrškah našli podobno glivico (*exoascus bullatus*), ki pa dosedaj ne dela posebne škode.

Podoba 68. Trganje za zdravljenje namenjenega namiznega grozdja na južnem Tirolskem.

Vse poškodbe povzročata glivica na ta način, da njeno podgobje (micelij) rase pod zgornjo tenko kožico napadenih rastlinskih delov in jim izsesava hrano. Plod glivice (trosni meh = ascus) predero tenko listno ali sadno kožico, prerine na površje, kjer se razpoči, in seme

Podoba 69. Prebiranje, snaženje in zavijanje za zdravljenje namenjenega namiznega grozdja na južnem Tirolskem.

(trose) zanese veter zopet na doslej še zdravo drevje, oz. zdrave dele, kjer izkali in povzročijo enako bolezen.

Glivica se lahko prenese tudi stem, če cepiče z napadanega drevja cepimo na zdravo drevo.

Kodravost, kakor vse podobne glivične bolezni,

se razširja zlasti v vlažnih pomladih. Ker glivica prežimuje na drevju samem, jo je težko popolnoma zatreti.

Proti bolezni se priporočajo tale sredstva.

1. Odvračevalna sredstva, ki se z njimi doseže, da se bolezen ne razširja, obstoje v tem, da napadene dele drevja (liste, sad, vejice itd.) odstranjujemo in jih uničujemo, najbolje sežigamo.

V mnogih slučajih, zlasti če gre za drevo, ki je vsako leto napadeno, kar se pri tej bolezni pogostoma dogaja, je najbolje drevo posekati in sežgati ter namesto njega vsaditi manj občutljivo vrsto.

Zlasti pa ne smemo jemati cepičev od okuženih dreves, ker bi stem bolezen še bolj razširili. Zelo potrebno je dalje, da tako boleznijo podvrženo drevje skrbno snažimo, zlasti da ga dobro očistimo lišajev in mahu in da ga jeseni in še enkrat v zgodnji pomladi dobro pobelimo z apnenim beležem.

Najbolje pa je sploh saditi sadne vrste, ki so boleznijo manj podvržene, oz. ki niso občutljive. Tudi je drevje, ki je dobro gnojeno in oskrbovano, manj podvrženo bolezni kakor zanemarjeno in slabo rastoče drevje.

2. Kot zatirajoče sredstvo se priporoča večkratno škropljenje z dvoidstotno zmesjo modre galice z apnom. To sredstvo sicer bolezni popolnoma ne zatere, pač pa jo močno omeji in omogoči, da vsaj sad ostane in dozori in da bolezen drevesa ne uniči. Pri breskvah navadno prvo napadeno listje odpade, drugo pa galica ohrani.

Škropiti je treba prvič jako zgodaj, sredi ali koncem marca, drugič začetkom ali sredi aprila, tretjič meseca maja, ko se je listje popolnoma razvilo.

Pri breskvah se vzame za tretje škropljenje samo 1½ odstotna zmes. B. Skalický.

Kdaj in kako naj se iztrebi grmovje, ovirajoče gozdno drevje v rasti?

V pravilno in dobro zaraščenem starejšem gozdu poleg gozdnega drevja ne rase grmovje, tudi ni dobiti v njem veliko gozdnega plevela; pač pa je ponekod v mlajših gozdih mnogo nepotrebne šare, ki prerašča in ovira v razvoju posebno mlado igličasto drevje.

Najrajše se na posekanih prostorih naseli razno grmičje, na pr. gozdna vrba, leščevje, dren, srobot, maline in drugo. Mnogokrat nam vzgojitev črnega gozda na posekih, kamor smo posadili smrekove sadike, poleg grmovja ovira še razno listnato drevje, na pr. breza, trepetlika, topol, jelša itd. Če smo sadili smreke tam, kjer smo posekali bukov gozd, nam sadike kmalu zakrijejo izrastki iz bukovih štorov, tako da včasih le malo smrekovih sadik odrase, ampak jih ostane večina podjarmljena, ali pa sploh ne pride več do razvoja.

Seveda niso razmere povsodi enake; tako se dobe na pr. zasajene goljave, kjer je le malo plevela, ki utegne v začetku nasadu celo koristiti, ker varuje sadike izsušenja po solčnih žarkih.

Kako iztrebimo škodljivo grmovje? V starejših nasadih ali v mladih gozdih že zadostuje, da se grmovje enkrat poseka, ker si gozd, ko dobi več zraka in svetlobe ter prostora, kmalu toliko opomore, da ga

nanovo nastali poganjki grmovja ne morejo več dohiteti. Teže je zatreti plevel in grmovje v mladih nasadih ali v mladem samorastju. Kdor je sekal in trebil, je videl, da je postalo nepotrebne šare, nastale od zopetnih poganjkov, vedno več, namesto manj, torej da je bilo delo zaman.

Da se pri trebljenju dosežejo količkaj povoljni uspehi, je treba sekati grmovje meseca julija ali avgusta, ker štorovje tedaj najlaže opeša; najslabše je trebljenje ob zimskem času, ker potem na pomlad parobki prebujno iznova zaganjajo in imamo potem grmovja več kakor ga je bilo poprej.

Bolj kakor sekanje se obnese, če vse veje grmovja zalomimo, na debelejših steblih pa približno od prsne višine dol ali pa nizko pri tleh omajimo kožo v podobi ozkega kolobarja; pozneje, ko so se vsled tega stebila popolnoma posušila, jih lahko odstranimo. Ko je smrekov nasad odrasel, se posekajo puščena stebila; iz parobkov bo sicer zopet poganjalo, toda poganjki se navadno ne morejo krepko razviti, ker so že od odraslega nasada, oziroma mladega gozda obsenčeni in preraščeni.

Zatiranje grmovja je treba ponekod ponoviti dva do trikrat, to je dve do tri leta zaporedoma, in sicer julija ali avgusta, kakor je bilo že omenjeno, če enkrat ne zadostuje.

Gotove vrste gozdnega plevela, kakor na primer srobot ter črne in rdeče maline, se ne dajo hitro zatreti, če jih ne izrujemo s koreninami vred ali pa tik pri korenini ne odrežemo, nakar sicer zopet poženo, a poganjki ne morejo do jeseni zleseneti, vsled česar pozimi pozebejo.

Na robovih gozdov, meječih ob poljedelska zemljišča, naj se grmovje ne poseka, ker tvori nekak vetrobran in naravno mejo; tudi v estetičnem oziru bi bilo škoda vzeti pokrajinam čedno obliko.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, ostali pa v „Listnico uredništva“. Odgovarja se le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom, v „Kmetovalcu“ se pri vprašanju pristavijo pričetne šrke imena in kraja, če vprašalec ne želi drugače. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na prepozno došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso gospodarska in odgovori nanja niso splošno poučni in zanimivi, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priloženih 50 h v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu.

Vprašanje 132. Imam skedenj sena, ki je polen. Rad bi izračunil, koliko metrskih stotov je v njem sena in koliko je vredno. To bi mogel izračunati le po prostornini, zato vprašam, koliko tehta kubični meter stlačenega sena? (F. G. v M.)

Odgovor: Stlačeno seno v skednju, ki že dlje časa leži, tehta okoli 90 kg kubični meter. To število pa seveda ni zanesljivo, ker je teža odvisna od kakovosti sena, kako je stlačeno, in od tega, kje seno leži, kajti samoobsebi je umevno, da je spodaj ležeče seno bolj stlačeno kakor seno v gornjih plasteh. Z zgoraj navedenim povprečnim številom morete precej zanesljivo računati. Otava je za 10 do 20% lažja.

Vprašanje 133. Tri leta stara krava, ki je že meseca svečana storila, se doslej še ni lovila. Kaj utegne biti temu vzrok in kaj je storiti, da se bo krava lovila? Nekteri pravijo, da se krava zato ne lovi, ker ima veliko mleka, in da je ni pripuščati, ker tako ne bo stala. (J. K. v J.)

Odgovor: Pravilno bi se krava morala goniti ali, kakor vi pravite, loviti že čez štiriindvajset do dvainštirideset dni po oteletenju, a zaradi boljše mlečnosti in zaradi okrepitev je bolje, kravo šele čez dva do tri mesece po oteletenju pripustiti. Če se pa Vaša krava še sedaj, po preteku skoraj petih mesecev, ni gonila, ima to kak svoj poseben vzrok. Res je, da se dobre molznice dlje časa ne gonijo, a tako dolgo vendarle ne. Morda je Vaša krava bolna na spolnih organih. V tem slučaju bi bilo treba najprej dognati bolezen in jo zdraviti, če je sploh ozdravljiva. So pa tudi krave, ki spolno niso živahne, se sicer gonijo, a tako neznanstno, da se niti ne opazi. V tem slučaju bi bilo dobro, kravo na dobro srečo večkrat gnati k biku. Morda se vendar enkrat pripeti, da bo stala. Tako kravo je prav dobro postaviti v hlevu poleg kakega živahnega bika, ki pridno nadzira, in če se kolkčkaj goni, jo je takoj dati zaskočiti. Prav dobro domače sredstvo, kravo spraviti k pomišljanju, je ona rjava, preslički podobna rastlina, ki rase kot zajedalka na detelji: to je pojatnik ali deteljni volk. Dve ali tri take sveže rastline se drobno razrežejo, pomešajo z otrobi ter se mešanica nekoliko osoli. Ta zmes se da kravi, da jo naenkrat poje, ter se čaka na učinek. Če ni v treh do štirih dneh učinka, se to sredstvo kravi vnovič da, in sicer dva dni zapored. Če potem še ni nobenega učinka, se lahko tretjič poskusi skozi več dni, in če še potem ni uspeha, potem je iskati vzroka v nerednih spolnih organih.

Vprašanje 134. Kdaj in kako je škropiti krompir proti krompirjevi bolezn, ker nekteri trdijo, da je tako škropljenje krompirja z modro galico prav uspešno, drugi so pa dobili izkušnjo, da se je navzlic škropljenju ves krompir posušil? (F. O. v K.)

Odgovor: Krompirjevo bolezen povzroča neka gliva, ki se naseli spomladi, kadar je že zelo gorko in zlasti, če je vlažno vreme, na spodnji strani krompirjevega listja in tudi na steblih ter potem zraste skoz listje, kjer naredi suhe, rjave pege, ki so čimdalje večje. Slednjč je ves list bolan, se posuši in odpade in tudi stebela postanejo črna, ter ovenejo in tako se vsa krompirjeva rastlina prezgodaj posuši in gomolje pod zemljo se ne more debeeliti in ne more zoreti. Gliva pa pride tudi na gomolje, zato potem krompir v shrambi gnije. S takim napadenim semenskim krompirjem pride gliva prihodnje leto zopet na njivo. Niso pa vse krompirjeve vrste tej bolezn enako podvržene, zato je saditi take vrste krompirja, ki manj ali nič ne boleha za krompirjevo boleznijo. Čim starejša je kaka krompirjeva vrsta, tem bolj je oslajljena in boleznim podvržena, zato je vedno skrbeti za nove, dobre vrste in je sploh semenski krompir redno menjavati. Proti krompirjevi bolezn je razmeroma prav dobro sredstvo škropljenje z mešanico modre galice in apna z vodo. Vsake teh snovi se vzame kak poldrug kilogram na 100 litrov vode. Škropljenje je pa le tedaj uspešno, če se pravočasno, to je dovolj zgodaj izvrši, dokler ni gliva še zkozi prerasla listja. Škropiti po vrhu listja, malo ali nič ne izda, ampak poškopiti je spodnje strani listja in istotako seveda tudi stebela. Prvič je škropiti krompir, ko je za dobro ped visok in se je prvič osipal, drugič pa kake tri do štiri tedne pozneje. Kdor ima bolan krompir, ki ga prepozno škropi in le po gornji strani listja, tisti s škropljenjem ne bo imel uspeha, in če se krompirjevo listje posuši, ni vzrok škropljenju, ampak bolezen, ki se je prepozno in napačno zatirala.

Vprašanje 135. Pri nas se precej pečamo s sadjarstvom ter imamo največ jablan, in sicer dolenske voščenske. Ta vrsta se pri nas najlaže za dober denar prodaja. Jablane so pa večinoma že stare, vsled starosti hirajo in mnogo se jih je moralo že odstraniti. Skrbeli smo seveda za nadomestitev, a z novimi jablanami dolenske voščenske nimamo prave sreče in le maloktero drevo je kaj prida in dobro rodi, dočim večina životari ali neplodno bujno rase, mnogo dreves se pa že v nekterih letih posuši. Res so nektera drevesa skrlipasta, druga pa v nekterih krajih zdrava, a tudi ta niso rodovitna, in četudi drevje dobro in lepo odcveta, vendar ne nastavi znatnega zaroda. Zakaj jablane dolenske voščenske več tako dobro ne uspevajo, kakor stare? (J. P. v B.)

Odgovor: Današes smo veliko bolj poučeni o rastlinski biologiji in zato nam je tudi pri sadjarstvu marsikaj jasno, česar si prej nismo mogli razlagati. Berite zadnje spise v „Kmetovalcu“, ki se tičejo nauka o podedovanju za živinorejce, ker v njih najdete mnogo, kar ima veljavo tudi za rastline in posebej za sadjarstvo. Kar se tiče celic, ki je iz njih sestavljeno vsako živo bitje, veljajo enaki zakoni za rastline kakor za živali. Vsaka sadna vrsta ima celice, ki se v svojih jedrih bistveno ločijo od celic druge vrste. S cepljenjem pride na divjak, ki je podloga s svojimi posebnimi celicami, zlahkni cepič, ki ima seveda zopet drugačne celice. Tudi cepljenje je torej neke vrste križanje in na cepljeni rastlini ima podloga v svojih celicah drugačno življenje kakor celica v zlahktem lesu. Če se celice podloge s cepičem ne skladajo, kar seveda ni nikdar popolno, pa to prav zelo vpliva na rast in plodovitost cepljenca. Kaj pa so naši divjaki? Tega nihče ne ve, ker so vzgojeni iz pešek najrazličnejših vrst, ki so bile vsled oplojenja s pomočjo žuželk istotako prekrižane. Če pri Vas dolenska voščenska na novih drevesih ne uspeva več tako dobro, kakor na starih, ki so bila bržkone cepljena na za voščenko bolj prikladne divjake, utegnejo biti največ vzrok sedanje neprimkladne podloge. V tem pogledu moramo še veliko proučevati, in dokler ta reč ni dognana, je vsako določevanje krajevnih sortimentov bolj ali manj le prazno delo. To vidimo tudi v drugih deželah, kjer že desetletja določajo sortimente, a jih kar naprej izpreminjajo, ker se je delalo brez vsake znanstvene podlage. Ob priliki spišemo poseben spis o tej zadevi.

Vprašanje 136. Imam konja, ki je jako dober za delo, a se že nekaj mesecev nikdar ne vleže, vsled česar je vidno izmučen. Kaj je vzrok, da se konj navzlic utrujenosti ne mara vleči? (I. L. v Z.)

Odgovor: So nekteri konji, ki se nikdar ne vležejo, marveč počivajo in spe stoje. Navadno so taki konji bolni, bodisi v prsih, vsled česar jim je ležanje nadležno, ker potem teže dihajo, ali pa imajo bolezen v hrbtenici. Tudi zraščena ledjina vretenca in bolešno popačene ledjine mišice morejo biti vzrok. Vsekako Vam priporočamo poklicati živinozdravnika, ki dožene pravi vzrok in Vam da navodilo za zdravljenje, če je sploh mogoče.

Vprašanje 137. Moja krava pravesnica, ki ima veliko vime in je dobra molznica, silno trdo molze, zato prosim pouka, kako je ravnati da bo krava mehkeje molzla? (P. B. v S.)

Odgovor: Trda molža more imeti dva vzroka. Prvi vzrok so mišice, ki zapirajo sesek tamkaj, kjer se drži vimena in kjer izstopa mleko iz vimena v sesek. S prijemanjem pri molži se tisto zapiralno mišičevje pri mladih in pri boječih kravah mečno stisne, in vsled tega mleko počasi in v tenkem curku odteka. Zapiralno mišičevje postaja sčasoma bolj ohlapno, in krava sčasoma mehkeje molze. Lepo in nežno ravnanje s kravo ob molži je samoobsebi umevno.

Drugi vzrok trde molže je zoženje sescove tuljave, bodisi vsled trdot, ki se tvorijo na notranji sluzni koži, bodisi vsled gub, ki jih dela ta koža, ali vsled veznih trakov, ki prerasejo tuljavo. Ti vzroki niso redki, in če jih živinozdravnik najde, jih mora odstraniti, kajti vime s takim sescom je težko popolnoma izmolsti, in posledica je bolehanje in otrpanjenje vimena.

Vprašanje 138. Ali se sme krava pred porodom pomlesti, ki ima že napeto vime, od koder se mleko samoodsebe izceja? (F. L. v T.)

Odgovor: Če ima krava pred porodom z mlekom napolnjeno vime, jo smete brez škode pomlesti, kar je celo dobro, kajti z molžo ji le pomagata in tudi preprečite, da se vime ne okuži po raznih glivah, ki v tistem času kaj rade zaidejo skoz seske v mlečno žlezo ter tamkaj povzročajo nevarno vnetje vimena.

Vprašanje 139. Ali imajo saje kaj gnojilne vrednosti? (J. P. v S.)

Odgovor: Gnojilna vrednost saj je prav pičla, ker imajo v sebi le kaka 2% dušika, $\frac{1}{2}$ % fosforove kisline in 2% kalija. Uspešno učinkujejo saje na mrzlih tleh na osojnih legah v fizikalnem oziru, ker pomagajo, da se zemlja od solca bolje segreva.

Vprašanje 140. Pri nas se poleti redno pojavlja krvomočnost goved, ko prične hoditi na pašo. Najrajši so voli krvomočni, ki so kupljeni iz drugih krajev, dočim domača goved tej bolezn ni tako močno podvržena. Odkod prihaja krvomočnost goved, kako se zdravi, oziroma prepreči? (A. S. v G.)

Odgovor: Krvomočnost pri živini, ki hodi na pašo, povzroča, kakor je sedaj dognano, goveji klop. Klop se zaje v kožo in zastrupi z neko glivo živalsko kri, vsled česar nastane bolezen v obistih, ki se kaže v krvomočnosti. Govedo more sčasoma postati neobčutno za to bolezen, zato pri Vas domača goved ne boleha, temveč le iz drugih krajev pripeljana. Klopji se nahajajo po gozdih, zlasti na njih robih, v grmovju itd., če je kraj vlažen, in na mokrotnih senožetih in logih ob vodi. Goved je treba vselej očediti, kadar pride s takih pašnikov domov. Močvirna tla se morajo osušiti. To so sredstva, ki se z njimi goved vsaj deloma varuje pred klopi, oziroma pred krvomočnostjo. Za krvomočnostjo obolela domača goved se po domače zdravi s polaganjem kislega mleka, ki se ga daje oboleli živali 3 - 5 litrov na dan. So še druga zdravila, ki jih pa mora zapisati diplomiran živinozdravnik.

Kmetijske novice.

† Dr. Albin Braf, c. kr. kmetijski minister, je po dolgi, mučni bolezni umrl 1. t. m. na svojem posastvu v Rostoku pri Pragi. Rajni kmetijski minister je bil profesor na praškem vseučilišču ter je predaval o narodnem gospodarstvu. V tej stroki je bil priznan učenjak in je bil zategadelj kot kmetijski minister na pravem mestu, ki ga je dvakrat zavezal. Dr. Braf je bil nam Slovencem kot zaveden Čeh jako naklonjen in zlasti c. kr. kmetijska družba kranjska je imela v njem najboljšega zaščitnika. Žal, da mu degotrajna bolezen v zadnjem času ni pustila tako delovati v prid kmetijstvu, kakor je sam pristržno želel. Naša dolžnost je, ohraniti blagemu in veleučnemu možu hvaležen spomin!

Kužno izvirgovanje goved. Dolgo časa se je domnevalo, da je kužno vnetje spolovil vzrok tudi izvirgo-

vanju goved. Sedaj je pa dognano, da posebna gliva povzroča kužno vnetje spolovil, kužno izvirgovanje pa druga gliva, ki se naseli v kravjem jajčniku. Profesor dr. Reisinger je iznašel cepivo proti kužnemu izvirgovanju in c. kr. kmetijsko ministrstvo nam je naročilo, naj objavimo, da se to cepivo dobiva v c. kr. zavodu za izdelovanje cepiv proti živalskim kužnim boleznim v Mödlingu pri Dunaju, in sicer za 10 K 100 kubičnih centimetrov. Cepivo se oddaja le živinozdravnikom, oziroma oblastim, javnim kmetijskim korporacijam in lekarnam za porabo po diplomiranih živinozdravnikih. Pri naročilu je naznaniti, koliko živali se namerava cepiti.

Kranjska čebela na Japonskem. Kakor je znano, je c. kr. kmetijska družba kranjska lansko leto pričela delati propagando za izborno kranjsko čebelno pasmo v prekmorskih deželah, da se poživijo izvozna trgovina kranjskih čebel. V to svrhu kmetijska družba objavlja spise in inserate v vseh večjih angleških čebelarstvih listih v Evropi, v Ameriki, v Aziji in v Avstraliji in istotako tudi v japonskih čebelarstvih listih. Vsled te propagande se je razposlalo v vse dele sveta veliko število kranjskih matric in tako tudi na Japonsko. Japonski čebelar Rioko Okahaši je pisal v svojem pismu z dne 4. junija t. l. na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko tole: „Z velikim veseljem Vam naznanjam, da sem popolnoma zadovoljen z matico, ki ste mi jo poslali preteklo jesen. Posebno čudovita je njena rodovitnost. Dobil sem tri velike roje in petdeset funtov satovja. Ker sem hotel osvežiti svoje čebele s kranjskimi maticami, sem izredil 50 matic ter sem tako vse svoje panje s kranjskimi maticami zastavil. Danes Vam zopet nakažem po pošti denar za izbrano in preizkušeno matico, ki mi jo izvolite čimprej poslati.“ Okahaši je dobil od kmetijske družbe matico šele v drugi polovici meseca oktobra l. l. in je torej v sedmih mesecih dosegel gori ravedeni lep uspeh s kranjsko matico. Ker on kot dober strokovnjak dobro ve, da se mora vpeljana pasma redno posveževati, zato je takoj naročil novo matico in bo to delal tudi v bodočnosti, če hoče ohraniti vrline vpeljane pasme. C. kr. kmetijska družba je izdala knjižico „Izrejevanje matic“, da bi slovenski čebelarji to panogo čebelarstva močneje gojili kakor doslej. Te knjižice se je doslej še prav malo razprodalo: kdor jo je pa kupil in poskusil po njenih navodilih svojo čebelarstvo spretneje in ima napredaj umetno izrejene čvrste pristne sive matice kranjske pasme, naj to takoj družbi naznani obenem s ceno, ki jo za matico zahteva.

Družbene vesti.

* Novi tečaj gospodinske šole c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani, ki bo trajal 11 mesecev, se prične meseca oktobra t. l. Gojenke, ki želijo vstopiti v to šolo, se morajo zglasiti do 10. septembra t. l. Podrobni pogoji glede sprejema so objavljeni v razglasu med uradnimi vestmi današnje številke.

* Oddaja plemenskih bikov vseh pasem, ki hodijo za Kranjsko v poštev, se nepretrgoma vrši. Vsi prosilci, ki doslej bikov še niso dobili, pridejo polagoma na vrsto, kakorbitro družba dobi priliko, da nakupi plemenskih bikov za oddajo. Opomnimo, da je letos izredno malo prošenj za sive bike v dolenjski rejni pokrajini, in zato zlasti Dolenjce pozivamo, da naj prosijo za plemenske bike. Biki se oddajajo za polovično nakupno ceno. Prejemnik se mora zavezati,

da bo bika imel dve leti za pleme. Prošnje za bika je nemudoma vložiti pri glavnem odboru kmetijske družbe kranjske.

* **Plemenske prasiče**, in sicer predvsem mladiče, bo oddajala odslej, kakor vsako leto, c. kr. kmetijska družba za polovično kupno ceno. Opozarjamo na dotični razglas med uradnimi vestmi šeste številke. Pripomnimo, da vsled pomanjkanja krme utegne letos spomladi primanjkovati mladih plemenskih prasičev, ker so prasičerejci to zimo obdržali le malo plemenskih svinj; zato bo bržkone mlade plemenske prasiče težko dobiti ter bodo dragi. Ker je tozadevna državna in deželna podpora omejena, naj se vsakdo, ki hoče plemenske prasičke dobiti, takoj zglesi in naj sporoči, kdaj mu je najprilicneje prasiče dobiti. Dobiti je na željo tudi starejše živali, ki so že ali bodo kmalu za pleme sposobne.

* **P. n. gg. družbene ude** nujno prosimo, da vse gospodarske potrebščine pravočasno naročajo ter se pri naročilih ozirajo na objave v „Kmetovalcu“. Družba oddaja le tiste predmete, ki jih objavlja, zato prosimo, naj naročniki ne povprašujejo po predmetih, ki jih ni v zalogi. Vsak naročnik naj natančno naznani svoj dom, pošto, oziroma železniško postajo.

* **Plačevanje blaga**. Gg. družbenim udom naznanjamo, da se družba strogo drži načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju. Družba mora sama vse potrebščine sproti plačevati in nima sredstev, da bi mogla na upanje dajati, zato tudi opozarjamo za plačilo odgovorne podružnične načelnike, da se istotako drže tega načela in da naj skrbe za poravnavo vsakega družbenega računa tekom določenih 14 dni. Častita načelnštva, ki vzlic raznim opominom še dolgujejo za priskrbljene gospodarske potrebščine, tem potom nujno prosimo, naj zaostanke nemudoma poravnajo. Družba nima denarja, da bi malomarne plačnike podpirala, ampak mora svoje obveznosti napram dobaviteljem strogo in natančno spolnjevati.

* **Brez gnojenja s superfosfatom** ni pričakovati dobrega ali sploh kaj prida pridelka pri ajdi. To naši gospodarji že skoraj splošno vedo, zato uaročajo ob setvi strniščne ajde za naše razmere ogromne množine superfosfata. Lansko leto so družbeni udje naročili ob setvi ajde, t. j. v teku treh tednov, nad 80 vagonov superfosfata. Če naj se naročnikom točno in pravočasno postreže, naj ne odlašajo naročitve na zadnje dneve, temveč naj se požurijo z naročili. Toplo priporočamo skupna naročila po podružnicah ali po posameznikih.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

Rudninski superfosfat s 14 % v vodi raztopne fosforove kisline po K 7— 100 kg z vrečo vred.

Tomasovo žlindro. Cena za nadrobno oddajo 18odstotne žlindre v Ljubljani je K 6.75 in 19 % K 7— za 100 kg.

Naročbe na cele vagonne se bodo izvrševale po naslednjih cenah:

16 %	17 %	18 %	19 %	20 %	21 %
K 512—	K 544—	K 576—	K 608—	K 640—	K 672—

za cel vagon z 10.000 kg, popust znaša z ozirom na prihranitev stroškov za prevažanje K 25— pri celem vagonu.

Te cene je razumeti bazis Trst, t. j. naročnik bo plačal le toliko voznine, kolikor bi znašala iz Trsta do zadnje postaje, čeravno dobi žlindro naravnost iz tvornice.

Kalijevo sol po K 12.60 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 40 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnoji travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 42 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit 12 — 13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kajnit po 5 K 50 h 100 kg. Naročila na cele vagonne se izvrše naravnost iz tvornice in se cena vsled zmanjšanja stroškov dokaj zniža.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg.

Amonijev sulfat po 36— K 100 kg iz Ljubljane. To dušičnato gnojilo je važno za gnojenje na njivah žitu, krompirju, ozimini itd., in sicer v zvezi s superfosfatom in s kalijevo soljo. Poraba amonijevega sulfata v vinogradih je zlasti važna in zato posebno priporočena. Opozarjamo na spise: „Gnojenje travnikov spomladi s posebnim ozirom na umetna gnojila“ v drugi, „Uspeh poskušanj pri gnojenju travnikov z umetnimi gnojili, in sicer posebno z amonijevim sulfatom“ v tretji in v nadaljnjih lanskih številkah, potem „Gnojenje travnikov z umetnimi gnojili spomladi“ v četrti številki lanskega „Kmetovalca“.

* **Mešano umetno gnojilo** (vinogradniško gnojilo), ki ima 10 % v vodi raztopne fosforove kisline, 10 % žveplenokislega kalija in 4 % amonijevega dušika, oddaja družba po 17 K 100 kg z vrečo vred. (Glej spis „Mešana umetna gnojila“ v 3. številki lanskega „Kmetovalca“.)

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 12 K komad in za teleta, ovce in koze po 7 K komad. Trokarji so po 5 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedu hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli, da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

* **Tropine podzemeljskega oreha**. Te tropine imajo zajamčeno 56 do 57 odstotkov beljakovin in maščobe v sebi. Družba je ugodno kupila večjo množino in jih oddaja po 20 K 100 kg iz Ljubljane. Prof. dr. Pott pravi v svoji knjigi o krmilih: „Orehove tropine se morajo pristeovati najmočnejšim dušičnatim in najlažje prebavnim rastlinskim močnim krmilom; odlikujejo se posebno po večji vsebini beljakovin.“ Tudi mi jih priporočamo našim udom, ki imajo živino navajeno na krmljenje z močnimi krmili; dobivajo se v vrečah po 75 kg.

* **Sladkornata močna krmila** kot okrepčujočo primes k drugim krmilom ima odslej naša c. kr. kmetijska družba v zalogi ter jih oddaja le v celih vrečah po 50 kg in sicer mešanice za pitanje po 20 K, ter za molzne krave tudi po 20 K z vrečami vred iz družbenega skladišča ali postavljene na ljubljanski kolodvor. Cela vreča teh krmil, ki tehta 50 kg, stane polovico gori označenih cen. Opozorjamo na spis „Sladkornata močna krmila“ v 2. št. letošnjega „Kmetovalca“, ki pojasnjuje naravo, učinek in način pokladanja sladkornatih močnih krmil.

* **Živinsko sol** priskrbuje družba vsem tistim, ki ne morejo osebno v Ljubljano ali ki je v svoji bližini ne morejo kupiti po 7 K 100 kg ali pa 3 K 60 h 50 kg. Živinska sol se oddaja le v vrečah po 50 kg. Le tista naročila na živinska sol se zvršujejo, ki se zanje denar naprej pošlje. V navedeni ceni so vsi izdatki za vozni list in stroški ob sprejemu denarja, ki se morajo plačevati v Ljubljani.

* **Klajno apno**, 38—42%, oddaja družba v izvornih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjša pošiljatve na zunan se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozorjamo, da je klajno apno potreben dodatek h krmil, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štopami za živino.

Oddaja kos. Družba ima v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah imamo trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	4½	6	6½	7	7½	8
„ „ cm:	45	60	65	70	75	80

Cena: K 1.—, 0.90, 1.—, 1.—, 1.10, 1.20

• Pri poštnih pošiljativah se zaračuni 30 h za ovaj in za vozni list. Na zahtevanje nekterih udov si je družba letos nabavila nekaj domačih tržiških kos po 60, 65 in 70 cm dolgih, ki jih tudi po gornjih cenah oddaja. Kot posebna znamenitost glede kakovosti jekla in natančnega izdelovanja slove kose iz bavarskih in tirolskih tvornic. Kose so beloobrušene in imajo vtisnjeno zlato znamko z bikom. Družba si je letos za poskušnjo nabavila manjšo množino teh kos, ki so po 67 cm dolge. Komad stane K 1.90.

* **Prave bergamaške osle**, in sicer temnovišnjekaste podolgem žilaste, oddaja družba 25 do 26 cm dolge po 60 h, 28 do 29 cm dolge po 80 h komad. Družba si je letos nabavila tudi nekaj zabojev neke posebne dobre vrste ber-

gamaških kamnov, ki jih dosedaj ni bilo mogoče dobiti. Te osle so 28 do 29 cm dolge in veljajo K 1.60 h komad.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Razglas

o sprejemu gojenk v **gospodinjstvo šolo** c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Meseca oktobra se otvori petnajsti tečaj gospodinjstva šole, ki bo trajal 11 mesecev. Gojenke morajo stanovati v zavodu, ki je pod vodstvom č. gg. sester iz reda sv. Frančiška. Zavod je v posebnem poslopju poleg Marijanišča na Spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Pouk, ki je slovenski in brezplačen, zavzema poleg verouka, vzgojeslovja, zdravoslovja, ravnanja z bolniki, spisja in računstva vse one predmete, ki jih mora umeti vsaka dobra gospodinja, zlasti se pa poučuje teoretično in praktično o kuhanju, šivanju (ročnem in strojnem), pranju, likanju, živinoreji, mlekarstvu, vrtnarstvu itd. Gojenke se istotako vežbajo v gospodinjstvem knjigovodstvu ter v ravnanju z bolniki in z bolno živino.

Gojenke, ki se žele učiti nemškega jezika, dobe v tem predmetu brezplačen pouk in priliko, da se v enem letu zadosti privadijo nemškemu jeziku.

Gojenka, ki bo sprejeta v zavod, plača na mesec za hrano, stanovanje, kurjavo, razsvetljavo, perilo, t. j. sploh za vse, 32 K, ali za ves tečaj 352 K. — Vsaka gojenka mora prinesiti po možnosti naslednjo obleko s seboj: Dve nedeljski obleki, tri obleke za delo, dva para čevljev, nekaj belih in barvanih jopic za ponoči, štiri barvana spodnja krila, dve beli spodnji krili, šest srajc, šest parov nogavic, 10 do 12 žepnih robcev, šest kuhinjskih predpasnikov in tri navadne predpasnike. (Predpasniki za delo se tudi priskrbe v zavodu proti plačilu.) Če ima ktera več obleke, jo sme prinesiti s seboj.

Deklice, ki hočejo vstopiti v gospodinjstvo šolo, morajo:

1. dovršiti že 16. leto; le izjemoma, v posebnega ozira vrednih slučajih se more dovoliti sprejem mlajših učenc;
2. znati čitati, pisati in računati;
3. predložiti zdravniško spričevalo, da so zdrave;
4. predložiti obvezno pismo staršev ali varuha, da plačajo vse stroške;

5. zavezati se, da bodo natančno in vestno izvrševale vsa dela, ki se jim nalože, ter da se bodo strogo ravnale po hišnem redu.

Prošnje za sprejem, ki jim je priložiti šolsko in zdravniško spričevalo ter obvezno pismo staršev, oziroma varuha, naj se pošljejo

do 10. septembra t. l.

glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

V prvi vrsti se v gospodinjstvo šolo sprejemajo deklice, ki imajo domovinsko pravico na Kranjskem; če bo pa v šoli prostora, se bodo sprejemale tudi prosilke iz drugih dežel.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske

V Ljubljani, dne 15. julija 1912.